

„Býti“ jako sloveso

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1999](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1999](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 27. 12. 1999

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 27. 12. 1999

„Býti“ jako sloveso

Už v řeckém starověku se vyskytly pokusy eliminovat čas a dějovost z „předmětů“ (témat) promlouvání i myšlení tím, že se vše soustředilo do přítomnosti, vyzvednuté nad čas a mimo čas. Informace, že „pes štěká“, se transponovala do podoby „štěkající pes jest“ (eventuelně „jest zde“). V některých jazycích sloveso „býti“ (prý) vůbec chybí; dokonce i v ruštině to (nejspíš odjinud, tj. z jiných než indo-evropských kořenů či zdrojů) proniklo v podobě vypouštění tohoto slovesa; ale něco podobného lze najít i ve středověké latině. Ať již kořeny nepravidelného slovesa „býti“ jsou jakékoli a odkudkoli (prý ze sankrtu, kde existovala tři různá slovesa pro různé časy, minulý, přítomný a budoucí, která pak splynula v jediné, ale v evropských jazycích nepravidelné sloveso „býti“ (jest, byl, bude; německy: war, ist, wird; latinsky: erat, est, erit; francouzsky: était, est, sera; a také v odvozených jazycích, např. anglicky: was, is, [shall be]; atd.), otevřela se tím možnost spekulativních úvah po povaze „byti“ (což lze slovem vyjádřit snad jen v češtině, v němčině jen velkým písmenem, zatímco např. latina podobně jako kdysi řečtina se musí spokojit s tímž tvarem: esse. To vše svědčí o tom, že sloveso esse (původně řecky: EINAI) znamená jen aktuální přítomnost a nikoliv děj. Dějovost, událostnost musela být znovu objevena, a to pozoruhodným procesem, kdy filosofie jako kritická metoda se musela obrátit proti filosofické tradici tzv. metafyzické.

(Písek, 991227-3.)